

Rapport

van
Kamer van Koophandel Nederland

Startersprofiel 2013

Datum uitgave
Januari 2014

onderwerp
Startende ondernemers in beeld

Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	3
2	Kerncijfers startende ondernemers	4
2.1	Meer dan 100.000 starters	4
2.2	Alleen groei in vervoersector.....	5
2.3	Aandeel vrouwelijke starters neemt af.....	6
3	Startende ondernemers naar leeftijd	7
3.1	Aantal oudere starters neemt toe	7
3.2	Gezondheid en welzijn populair onder oudere starters	8
3.3	Percentage vrouwen onder 60+ startende ondernemers laag	8
4	Startende ondernemer als ZZP'er.....	9
4.1	Aandeel ZZP'ers binnen startende ondernemers stijgt	9
5	Startende ondernemers uit het buitenland.....	11
5.1	Buitenlandse starters goed voor 20 procent van totaal	11
5.2	Turken en Marokkanen groeiende groep buitenlandse ondernemers	11
5.3	Hoog aandeel vrouwen onder buitenlandse starters.....	12
5.4	Turkse en Marokkaanse starters vooral actief in de gezondheid & welzijn.....	12
6	Toelichting.....	13

1 **Samenvatting**

In 2013 zijn in Nederland bijna 150.263 personen een onderneming gestart. Dit zijn er 16.998 meer dan in 2012, een toename van 13%.

Het aantal starters binnen de dienstensector blijft onverminderd hoog, in 2007 was 46% procent van alle startende ondernemers actief binnen deze sector, in 2013 is dat 63%. De bouwsector is goed voor 9% van de starters. Desalniettemin is deze sector de laatste jaren gehalveerd. Het aandeel lag vijf jaar geleden nog op 20%.

Het aandeel vrouwelijke ondernemers onder starters neemt in 2013 weer iets af, waar het een aantal jaren stabiel was. Inmiddels is 1/3 van de startende ondernemers vrouw. De gemiddelde leeftijd van de startende ondernemer is 38 jaar, deze is vrijwel gelijk gebleven aan 2007.

Het aandeel ZZP'ers¹ binnen de totale groep starters is vanaf 2005 flink gestegen, waar in 2005 nog 84 procent van de starters als ZZP'er kon worden aangemerkt is dit in 2013 gestegen tot 94 procent.

Onder de buitenlandse starters is het aantal van oorsprong Turkse en Marokkaanse starters het opvallendst. Spectaculair is de hoge percentuele stijging van Chinezen.

¹ Uitgaande van een brede definitie, waarbij alle startende ondernemers die 1 of minder werkzame personen kennen als ZZP'ers worden aangemerkt. Zie verdere toelichting in hoofdstuk 4.
Pagina 3 van 13

2 Kerncijfers startende ondernemers

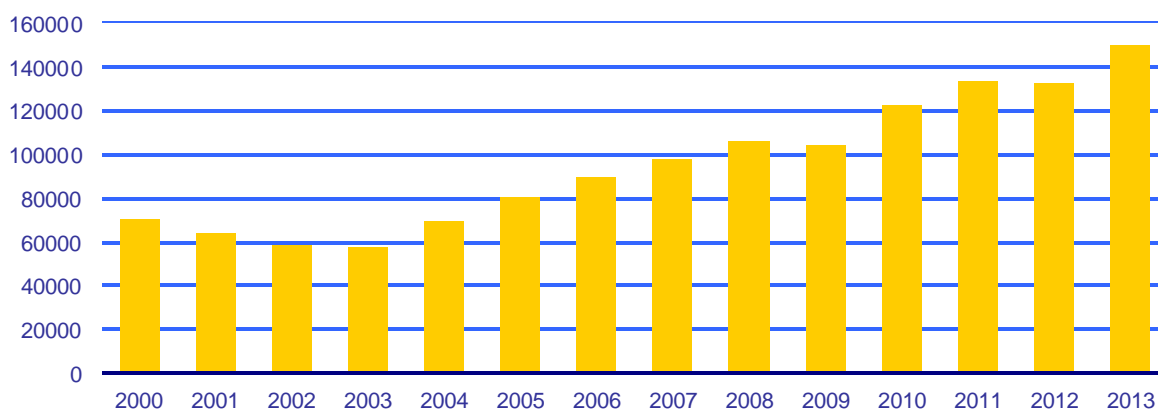
2.1 Onverminderd populair blijft het starten van eigen onderneming

Het aantal starters groeit al enkele jaren stevig en ligt sinds 2008 boven de 100.000. Na een uiterst kleine dip in 2012 is het aantal startende ondernemingen weer aan een opmars begonnen. Door de crisis zie je dat er veel behoefte is om alternatieven te zoeken voor vaste baan. In 2013 zijn veel bedrijven failliet gegaan en hebben veel ontslagen plaatsgevonden, dit resulteert in een toename van het aantal inschrijvingen. Duidelijke patronen zie je ontstaan wanneer bijvoorbeeld grote bouwbedrijven failliet gaan gaan de bouwvakkers massaal als ZZP aan de slag. Maar ook bedrijven die het personeel meer flexibel willen inzetten adviseren steeds vaker hun personeel om zich als zelfstandige te vestigen en kunnen dan weer worden ingehuurd. Het percentage ZZP'ers op het totaal aantal starters neemt dan ook toe ten opzichte van vorig jaar.

Saignant detail in België is het aantal starters met -2% afgenomen.

Het aantal startende MKB'ers laat al langere tijd een dalende tendens zien.

Figuur 1 **Totaal aantal startende ondernemers per jaar**

In Nederland zien wij dat in vrijwel elke provincie het aantal starters is toegenomen. Gemiddeld is het aantal starters met 11% toegenomen. In Limburg kleinste groei met 7% en Overijssel kent de grootste groei met 15%. (tabel 1).

Tabel 1 **Startende ondernemers naar gebied*, 2012-2013**

Gebied	2012	2013	2012 - 2013%
Zuid Holland	29.309	33.122	13%
Noord Holland	27.535	31.279	14%
Noord Brabant	18.325	20.393	11%
Gelderland	14.435	15.906	10%
Utrecht	11.462	12.821	12%
Overijssel	7.532	8.753	16%
Limburg	6.781	7.437	10%
Friesland	4.189	4.727	13%
Groningen	3.993	4.547	14%
Flevoland	3.876	4.317	11%
Drenthe	2.939	3.392	15%
Zeeland	2.305	2.618	14%
-			
Totaal	132.681	150.263	13%

* Indeling gebieden naar provincies

2.2 Opvallende groei in Detailhandel

In tabel 2 is de ontwikkeling van het aantal startende ondernemers naar sector weergegeven. In het oog springt de groei in de detailhandel met 21%. Dit is te verklaren door het enorme aantal online detaillisten, maar ook door het aantal kookprogramma's in de media waardoor de detailhandel in food is gestegen. En tot slot ook door de crisis aangewakkerde hang naar goedkope producten waardoor de markt- en straathandel floreert.

Ten opzicht van verleden jaar waar vrijwel alle sectoren nog krimpende cijfers lieten zien is dit ook wel een teken dat het einde van de crisis in zicht is.

Het aantal starters in de dienstverlening blijft onverminderd hoog wat de zorg met zich mee draagt dat het aantal opdrachtgevers vooralsnog slinkt en er ouderwetse marktwerking optreedt waardoor prijzen geschonden worden. Voor Nederland is dit een zorgwekkende ontwikkeling.

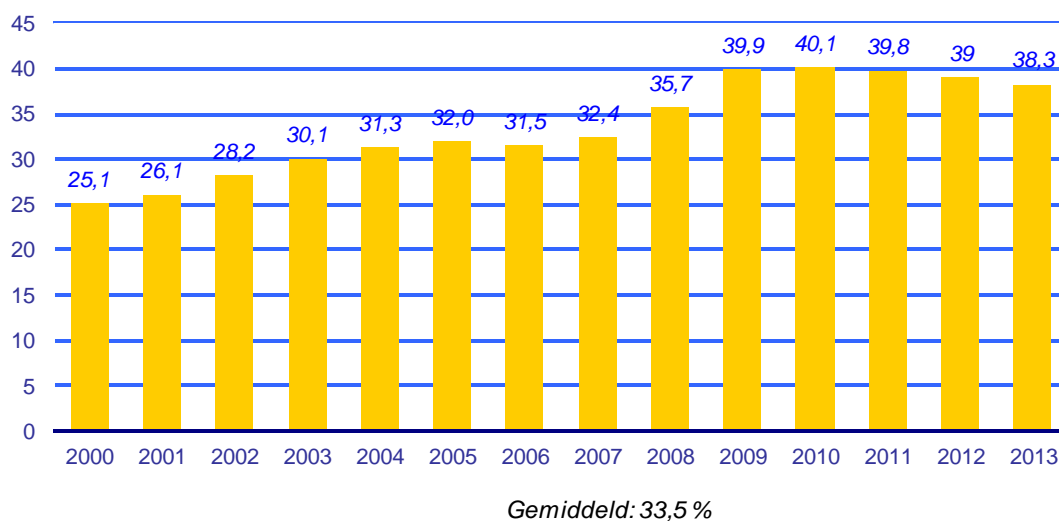
Tabel 2 Startende ondernemers naar sector 2013

Sector	2013	Percentage t.o.v. 2012
Facilitaire diensten	24.944	14%
Persoonlijke diensten	24.268	15%
Adviesdiensten	22.376	6%
Algemene diensten	20.962	14%
Detailhandel	19.237	22%
Bouw	13.195	6%
Groothandel	6.961	14%
Horeca	5.340	19%
Vervoer	4.654	5%
Industrie	4.481	9%
Landbouw en visserij	3.282	9%
Financiën	563	-1%
Totaal	150.263	13%

2.3 Aandeel vrouwelijke starters neemt af

Het aandeel vrouwelijke ondernemers onder starters neemt in 2013 licht af, na een aantal jaren van lichte groei gevolgd door enkele stabiele jaren. Inmiddels is zo'n één op de drie startende ondernemers vrouw (figuur 2). In absolute aantallen gaat het om 49.512 vrouwen die in 2013 een bedrijf zijn gestart. Het grootste aantal vrouwelijke starters is te vinden in de sector Persoonlijke diensten in de volgende branches: Informatie & Communicatie, Advisering & Onderzoek, Onderwijs en Cultuur, sport & recreatie.

Figuur 2 **Percentage vrouwen onder startende ondernemers, 2000-2013**

De gemiddelde leeftijd van een startende vrouwelijke ondernemer is tussen de 40 en 44 jaar. Het aandeel vrouwen per leeftijdscategorie is weergegeven het volgende hoofdstuk bij figuur 4.

3 Startende ondernemers naar leeftijd

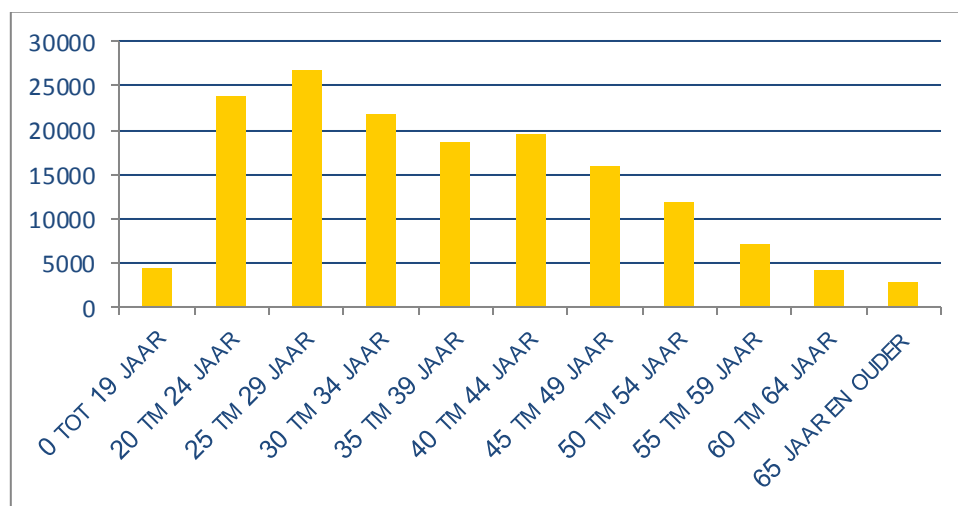
3.1 Aantal jongere starters neemt toe

De grootste groep starters is tussen de 25 en 29 jaar oud. Opvallend is dat de leeftijdscategorie 20 t/m 34 enorm is gegroeid het afgelopen jaar. Dit laat een tendens zien dat jongeren niet eerst bij een baas gaan werken maar in vroeg stadium voor ondernemer kiezen.

Tabel 3 Leefijd startende ondernemers 2013

Leeftijd	2013	2012 - 2013%
0 tot 19 jaar	4.479	3%
20 t/m 24 jaar	23.956	15%
25 t/m 29 jaar	26.698	17%
30 t/m 34 jaar	21.731	14%
35 t/m 39 jaar	18.667	12%
40 t/m 44 jaar	19.541	12%
45 t/m 49 jaar	16.014	10%
50 t/m 54 jaar	11.892	8%
55 t/m 59 jaar	7.226	5%
60 t/m 64 jaar	4.295	3%
65 jaar en ouder	2.812	2%
Totaal	157.311	100%

Figuur 3 Verdeling startende ondernemers naar leeftijd, 2013

Gemiddelde leeftijd: 38 jaar

De gemiddelde leeftijd van de startende ondernemer is 38 jaar, deze is licht gestegen ten opzichte van 2007 toen deze 37,6 jaar bedroeg, maar blijft vrij stabiel.

3.2 Gezondheden welzijn populair onder oudere starters

Veel oudere starters beginnen binnen de branche gezondheid en welzijn, zo blijkt uit de top 10 van meest populaire branches onder 50+ starters (tabel 4). Ook in diverse andere branches begint men op hogere leeftijd aan een nieuw avontuur, vaak gedreven door passie en de wens om geheel zelfstandig de werkdagen te kunnen invullen. Met in 2013 de grootste stijging met 49% in online ondernemen.

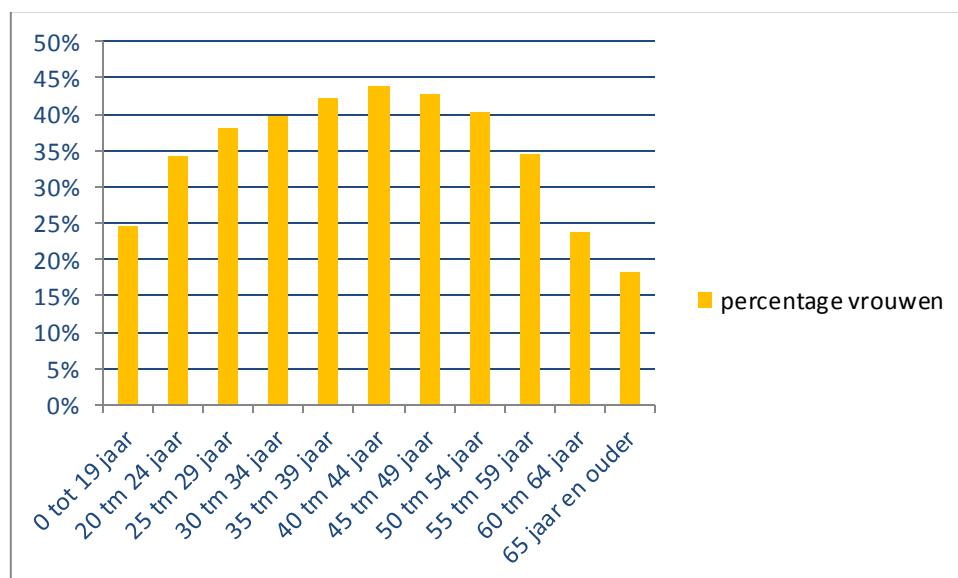
Tabel 4 Top 10 branches onder 50+ starters, 2013

Branche	Aantal
Gezondheid en welzijn	3.563
Economische diensten	3.292
Fotografie, beurzen, ov.	1.815
Cultuur, recreatie	1.737
Overheid en onderwijs	1.478
Groothandel	1.284
Reparatie, postorders	1.096
Ingenieursbureaus	959
Kapper, schoonh. verz., ov.	920
Rechtsk-/adm. diensten	895
Totaal	26.330

3.3 Percentage vrouwen onder 60+ startende ondernemers laag

Bij het aandeel vrouwen onder starters naar leeftijdscategorie (figuur 4) valt op dat vrouwen in de groep tussen de 50 en 59 jaar nog goed vertegenwoordigd zijn. Na de leeftijd van 60 jaar zijn het overwegend mannen die zich inschrijven als startende ondernemer.

Figuur 4 Percentage vrouwen onder startende ondernemers naar leeftijd 2013

Gemiddeld: 38 jaar

4 Startende ondernemers: ZZP'ers

Het begrip zelfstandige zonder personeel (ZZP) is alom bekend in Nederland. Toch bestaat er (nog) geen formele definitie van deze groep ondernemers. Ook bij de registratie van ondernemers bij de Kamer van Koophandel wordt geen specifieke informatie vastgelegd waarmee een ondernemer als zodanig kan worden onderscheiden.

In dit hoofdstuk gaan wij uit van een brede definitie, waarbij alle startende ondernemers die 1 werkzame persoon kennen als ZZP'ers worden aangemerkt. Het betreft dan starters die geen personeel in dienst hebben².

Tabel 5 Startende ondernemers naar grootteklasse, 2013

Werkzame personen	Aantal	%
0 wp	792	0,5%
1 wp	125.190	79,6%
2 tm 4 wp	29.719	18,9%
5 tm 9 wp	1.298	0,8%
10 tm 19 wp	227	0,1%
20 tm 49 wp	75	0,0%
50 tm 99 wp	11	0,0%
100 tm 249 wp	1	0,0%
	157.313	100,0%

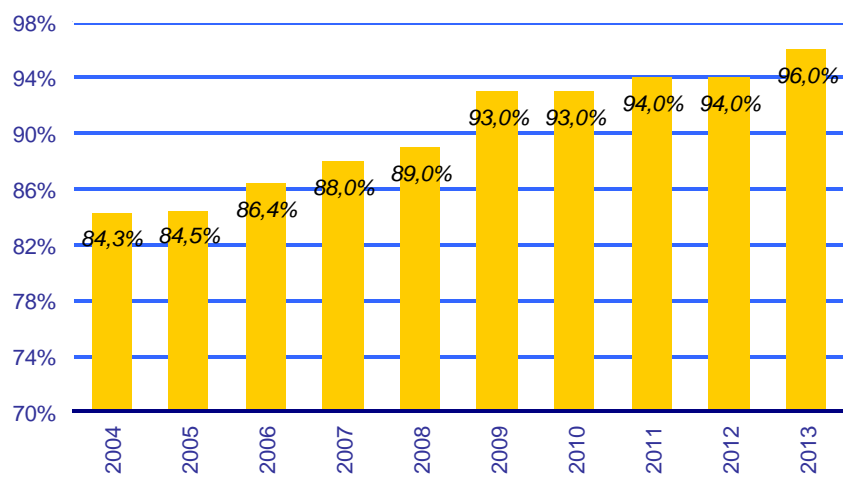
In tabel 5 is het aantal startende ondernemers met 1 werkzame persoon weergegeven, we zien dat het merendeel van de starters (79,6%) op basis van onze definitie aangemerkt kan worden als ZZP'er. De kenmerken van deze groep starters wat betreft samenstelling komen dan ook grotendeels overeen met kenmerken van de totale groep starters, en worden daarom in dit rapport niet verder uitgewerkt.

4.1 Aandeel ZZP'ers binnen startende ondernemers stijgt

Het aandeel ZZP'ers binnen de totale groep starters is sinds 2005 flink gestegen. Daar waar in 2005 nog 84,5 procent van de starters als ZZP'er kon worden aangemerkt, is dit in 2012 gestegen tot 94 procent.

² Het is mogelijk dat een starter zelf niet werkzaam is bij zijn gestarte onderneming, maar wel iemand anders als personeelslid in dienst heeft (1 werkzame persoon). Deze gevallen zijn er op basis van de beschikbare informatie echter niet uit te filteren.

Figuur 5 **Aandeel ZZP'ers binnen totale groep startende ondernemers, 2007-2013**

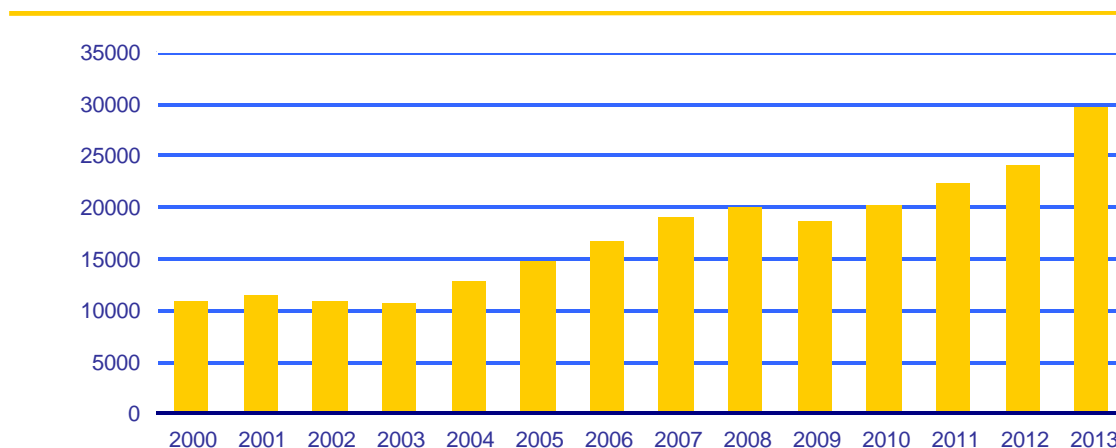

5 Startende ondernemers uit het buitenland

5.1 Buitenlandse starters goed voor 20 procent van totaal

Het aantal startende ondernemers van buitenlandse origine³ stijgt al enkele jaren.. In 2013 waren er 29.809 startende ondernemers van buitenlandse origine, goed voor 18,9% procent van het totaal aantal starters in Nederland.

Figuur 6 Aantal buitenlandse startende ondernemers, 2000-2013

Tabel 6 Buitenlandse startende ondernemers naar geboorteland, 2013

Geboorteland	Aantal	Groei 2012-2013 %
<i>Top 10</i>		
Turkije	3090	20%
Suriname	2328	10%
Polen	2134	16%
Marokko	1616	22%
Bulgarije	1356	7%
Duitsland	1352	23%
Antillen	1162	36%
Roemenië	874	18%
Sovjet-Unie	835	4%
China	806	74%

In tabel 6 zien we dat Turkije nog steeds de grootste groep buitenlandse startende ondernemers in Nederland kent, op de voet gevolgd door Suriname. Opvallend is de percentuele opmars uit China met 74%

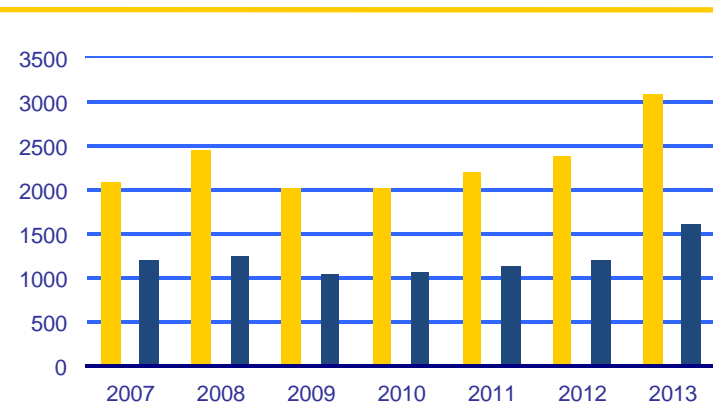
5.2 Groeiende groep buitenlandse ondernemers

Het aantal starters uit Turkije en Marokko is in 2013 wederom gestegen (figuur 7). In totaal zijn 3.090 Turken en 1.616 Marokkanen gestart als ondernemer in Nederland. Een stijging van 20% t.o.v. 2012 voor het aantal startende Turken. Voor het aantal Marokkanen betreft dit +22% waardoor het aantal weer boven het peil van 2007 is gekomen nadat het in 2009 aanzienlijk was afgenomen.

³ De nationaliteit van ondernemers wordt sinds de Handelsregisterwet van 1998 niet meer geregistreerd, daarom wordt gekeken naar het geregistreerde geboorteland.
Pagina 11 van 13

Figuur 7 **Startende ondernemers naar geboorteland; 2007-2013**

Aantal buitenlandse starters neemt toe

Geel= Turkije

Blauw = Marokko

5.3 Hoogste aandeel vrouwen onder Surinaamse en Duitse starters

Opvallend is dat het hoogste aandeel vrouwelijke starters niet meer bij Bulgaarse vrouwen ligt maar bij Surinaamse en Duitse starters.

5.4 Turkse en Marokkaanse starters vooral actief in de gezondheid en welzijn

De Turkse en Marokkaanse starters zijn vooral actief in de gezondheid en welzijn. Onder het totaal aan buitenlandse starters zijn veruit de meeste vrouwen werkzaam als kapper of in de schoonheidsverzorging (5.600), cultuur en recreatie (4.500), fotografie, beurzen ov (4,000), economische diensten (3.100) en detailhandel non food (1.100).

Tabel 7 **Turkse en Marokkaanse startende ondernemers naar branche (top 3), 2012**

Branche	Turkse starters	Marokkaanse starters
Mannen en vrouwen		
	Gezondheid & Welzijn	Gezondheid & Welzijn
	Overheid & Onderwijs	Overheid & Onderwijs
	Kapper, Schoonh. verz.	Kapper, Schoonh. verz.

6 Toelichting

De Kamers van Koophandel registreren ondernemingen en vestigingen. Van de ontwikkeling in het aantal vestigingen wordt verslag gedaan in het rapport 'Bedrijvendynamiek 2013'.

Naast de bedrijven registreren de Kamers van Koophandel ook de ondernemers. Omdat sommige ondernemers met meerdere personen een bedrijf starten, zijn er meer startende ondernemers dan startende ondernemingen. Over de kenmerken van de ondernemers is tot 2001 niet gerapporteerd. Er is echter veel belangstelling voor gegevens over de persoon van de ondernemer. Dit betreft de leeftijd van de ondernemer, het geslacht en de nationaliteit. In 2002 is daarom voor de eerste maal een startende ondernemersrapportage verschenen: Startersprofiel 2001. Dit is het dertiende rapport in deze reeks.

De *leeftijd* van de ondernemer is in het Handelsregister vrijwel altijd bekend. De gemiddelde leeftijd van startende ondernemers is 38 jaar, stabiel t.o.v. afgelopen jaren.

Het *geslacht* is niet altijd bekend. Er bestaat namelijk een koppeling met de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA), waaruit het geslacht wordt overgenomen. Deze koppeling is mogelijk voor $\pm 90\%$ van de personen. Dit betekent dat in het Handelsregister in ca. 10% van de gevallen het geslacht onbekend is. Deze groep is in de tabellen opgenomen onder 'onbekend'. Relatief veel buitenlandse startende ondernemers vallen in deze categorie. De *nationaliteit* van ondernemers wordt sinds de nieuwe Handelsregisterwet van 1998 niet meer geregistreerd. Dit gegeven kan enigszins benaderd worden via het geregistreerde geboorteland. Daardoor kan gerapporteerd worden over buitenlandse ondernemers.

Er bestaat speciale belangstelling voor het ondernemerschap van ondernemers uit een aantal grote migrantengroepen. Het gaat dan om ondernemers afkomstig uit Marokko, Turkije, Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba. Doordat deze ondernemers slechts op geboorteland kunnen worden gesignaleerd, geeft dit problemen voor de tweede en derde generatie, voor zover zij in Nederland zijn geboren. De oudere kinderen in deze migrantengroepen zijn echter nog veelal in het land van herkomst geboren en worden wel meegeënen. De jongere tweede en derde generatie kunnen niet in de tabellen worden opgenomen.

Een startende ondernemer is een persoon die in het jaar voorafgaande aan de start van de onderneming nog niet zelfstandig economisch actief was en die een nieuw bedrijf vestigt. Ondernemers die een bedrijf van een ander overnemen, vallen hier niet onder.

De indelingen in de tabellen spreken merendeels voor zichzelf. De regio-indeling Europa is als volgt:

- Noord-Europa: IJsland, Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken, België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Oostenrijk, Zwitserland en Luxemburg.
Zuid-Europa: Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal Griekenland en Malta.